
MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 2. Májusban 1787.

A' Római Ekkklésia' látható nagy FEJÉN halálos febet ejteni kívánó Bétsi és Német Országi Könyv-nyomtatás és gondolkozás' szabadsága úgy öszve kaptsóltatottnak láttatik lenni, hogy a' P E-TER fok századoktól fogva mind eddig igen szerentsés szelektől vitétt HAJOTSKÁJÁ-NAK vifeltés vitorláit egészszem öszve-szaggatni kívánó könyvek minden pertzentés alatt külömb külömb formában lépven-ki a' fajtó alól, az itt olvasó népben nagyon változtatták az érzékenységeket. — A' többi között most szabadúla-ki Bétsben edgy könyvetske a' fajtó alól ilyen titulus alatt: *Száz jutalom alatt ki-adott kérdések*; mellyekből az Iró, a' leg-fő-fájósfabbak között IO-et a' Rómái szent ATYÁNAK ajánlván, mi-is edgynehánnyal ezek-közül a' mi E. Olvasóinknak szolgálni el-nem mü-lattuk; mellyek között ez az első kérdés; „I) Mellyik az az (Epocha) idő-szakasz, mellyben a Római Pápák magokat az ISTEN szolgái' szolgái-nak kezdeték nevezni? Ez a' betsületes Titulus if-jabbé, vagy vénebb annál a' szokásnál, melly sze-rént a' Pápák lábaikat meg-engedik tsókólni? Isten szolgáinak szolgája: ennek láb tsókja; — hogy edgyezhernek-meg illy két edgymástól külömböző és ellenkező dolgok edgymással? Hová' kell nagyobb alázatolság, a' Pápának paputtsát meg-tsókolni-é,

G g

vagy

vagy azt valakinek a' tsókolásra oda nyújtani? Lészen-e ez még tovább-is szokásban, midőn JOSEF a' Római Tsászfár leg-alább-való jobbágyinak-is meg-nem engedi, hogy kezét meg-tsókolják, vagy térdet hajtsanak előtte? 2) KRISTUS Urunk magát még jó Mesternek sem akarta nevezeteni (Márk. 10, 18.) vallyon illik-e hát az ő Helytartójának ezt a' titulust: leg-szentebb, az egész világról fel-venni? 3) Az Ekklesiái és világi História mitsoda okait mondja azoknak a' vizsza éléseknek, mellyek a' Rómaiaknak Uralkodó kívánságok által e' világra jötenek, és máig-is szokásban vagynak? Láthatók VII-dik Gergelynek káros tselekedetei, és illyetén környül-állásokban mi hátráltattya a' R. Kathólikus Fejedelmeket, hogy az Ekklesiának lelki Fejét az ő illendő határaiba vizsza vigyék? 3) Mellyek a' határ liniák, hogy az igaz Katholizismus a' Kurialismustól meg-különböztesék? 5) Nem volna-e hasznos és szükséges Német Országban edgy közönséges Papi gyűlést tartani, hól talám ezen következő dolgokat lehetne meg-rostálni. a) A' Püspöki hatalmat minden meg-rögzött hibás szokások ellen helyre állítani és örökösön meg-erősíteni. b) Az ISTENI tiszteletet meg-jobbítani, edgyügyüebbé tenni, és abból, a' tsupa lélek ISTEN számára, inkább lelkit mint testit tsinálni. c) A' hijában valóságokat, mellyel az igaz vallást dobzódásból, tudatlanságból, vagy pénz halászásból fel-ékesítették, el-törölni, és a' Kezfélttyenséget az ő eredeti ártatlan edgyügyüségére vizsza vinni. d) A' regulázó törvényeket meg-mustrálni, azokat, mellyek már ma a' mi időnkre nem illenek, el-törölni, és azok helyett olly új törvényeket szabni, mellyek mind az idővel, mind az élszel, közönséges haszonnal, és felebaráti szeretettel

tettel inkább meg-edgyeznek? 6) Midőn a' KRISTUS csak két törvényt adott, ezeket t. i. Szeressed a' te Uradat Istenedet tellyes szívedből, tellyes lelkéből, és minden erődből, 5. Mof. 6, 5. Szeressed Felebarátodat mint te magadat, 3 Mof. 19, 18. midőn a' Maga, és Tanítvánnyinak tanítások legjobb, leg-tökéletesebb, leg-elegendőbb az idveségre: midőn Ő maga akarta, hogy az ő jáрма kedves, és az ő terhe könnyű legyen, hogy mertek a' gyáva és hibás emberek még más parantsolatokat tenni hozzá, az ISTEN tudományán szabad mesterséget űzni, a' Keresztyén vallásnak jármát kedvetlenné, és annak terhét nehezzé tenni; és újj parantsolatokkal újj-bűnöket teremteni? 7) Vagyon-é a' Pápanak jussa másokat szenté tenni? mitsoda írásokon vagyon ezen juss építve? és ha ilyen írások nintsenek, valyon ez a' botránkozások köve, mellyben a' mi nem R. Kathólikus atyánkfiai méltán meg-botlanak, már valahára el-nem hárrítatik-é? Vagyon-é a' virtusnak elérésen kivűt, más józan tisztelete a' szenteknek, és ezt a' tzelt jó irott élet Históriák által, de mellyek igazak, nem pediglen híjában való mesék és ISTENhez nem illő tsudák támasztgatják, el-lehet-é érni? 's t. Edgynehány kérdésekből mind az egész könyvet, mind annak íróját, valamint a' Medvét körméről, meg-lehet itélni; azért a' többinek békét hagyunk.

T s e r e - L e v é l.

Irta T. M.

Uzi mondjam-é, a' mi szívemet égeti,
Hogy szűz szívem edgy izűz' szíve sértegeti?
Ha

Ha ki-mondom; lészek másoknak tsuffjává,
 'S ki-télszem magamat irigység tárdjává.
 De az irigységtől én valyon mit félek?
 Szeretek edgy szépet, 's engem' edgy szép Lélek:
 Úgy de, hogy ismeretem én az olyan szívet,
 A' melly szívem ellen tart fel-vont szív-ívet?
 Sőt már meg-is sérté szív-nyílával szívem,
 Az a' ki mindenkor vóit, 's léfzen-is hívem.
 E' feb, mellyet vettem hívemnek szívetől
 Tsak nem meg fosztotta szívem erejétől;
 'S már én a' költsön kért lélek által élek,
 Ő költsön kért Lelkem! kedves drága Lélek!
 Jaj! de hogy lehettem annak gyilkosává,
 Ki szívem válaszá gyenge szállásává?
 Eletem Urának, hogy lettem gyilkosfa,
 Midőn holt lelkem lett ő szíve' lakosfa.
 A' tsere így vala: lelkem által adtam,
 Sőt az élő lelkét szívembe fogadtam.
 Kérdés; lefz-é benne lelkem élő lélek,
 Vagy pedig holt marad, 's én tsak magam élek?
 Elő lefz; mert olyan szívben holt nem lehet,
 A' melly holt lelket-is elevenné tehet;
 Egyébként-is lelkem birt olly természetel,
 Melly természet benne munkás az étellel.
 Most-is éltét bennem tsak azért vesztette,
 Hogy a' lelkem lelkét halálba szerette.
 Nem vesztettünk tehát a' Lélek-tserében;
 Sőt mind ketten nyertünk e' tsereberében;
 Mert az övé bennem szereti lakását,
 Enyim-is kedvelli benne lakozását.
 De edgy epefzítő gond ötlük az efszembe,
 Melly igen nehezen férkezhet fejembe.
 Tudnillik, azt tettük törvényül edgymásnak,
 Hogy edgymással élünk míg földbe nem ásnak.
 Sem

Sem másnak lelkével lelket nem tserélünk,
Hanein tsak a' tserélt lélek által élünk;
De én még-is tartok, ne hogy valahára,
Jufson által adott lelkem olly próbára,
Mellyben más lélekért lelkem tőle kérjék;
'S a' kérők kérések' kívánt tzeltyát érék.
Melly, hogy meg-ne essen, rézsemről azt mondom,
Hogy a' léfzen nékem leg-főbb, 's nagyobb gon-
dom,
Hogy lelkem lelkével öfzve kötve légyen,
'S azt nyomba kövefse, valamerre mégyen.
Néki úgy kell élni, és én-is úgy élek,
Mintha a' két lélek volna tak edgy lélek:
Igy az öfzve kötött lélek által élünk,
Es femmi idegen tseréről nem félünk:
De nem járunk-é úgy a' közös lelkekkel,
Mint a' közönséges ló a' fok nyergekkel?
Nem talán, reménylem azt az én hívemről,
Hogy ő gondot visel fel-tserélt-lelkemről.
En-is meleg szívem' vérében feresztem
Az ő lelke gyenge szerelmét, 's élelzetem,
Légyen ő-is az én szerelmem' dajkája;
Valameddig pislog élete' fákjája.
Szerelmemnek tüzet szerelme gerjeszse,
'S idegen szerelem' tüzet yesse meszse,
En ugyan Argusi szemekkel vígyázok,
'S leg-kifsebb idegen fizikrát-is le-rázok,
Melly idegen tüzet támasztná szívemben.
'S pufztitást tehetne gyenge szerelmemben.
Strásául leszsz bennem minden érzékenység,
Hogy el-ne aludjon szerelmem, melly most ég.
Mindenik vígyázzon, mint edgy edgy Vesta-szűz,
Hogy szívében mindég égjen szerelmes tűz.

De

De hogy kívánhatok ily tüzes szerelmet;
 Mellynek lángja éget, 's hűz rám veszedelmet?
 'S hogy szeretek bennem olyan élő férget?
 Melly magában visel szívet rágó mérget:
 Ezt hánykodó elmém jól meg-nem foghattya,
 Nem, mintha most bódúlt volna gondolattya;
 Hanem, azért, hogy a' szerelem, gyöttelelem;
 De olyan gyöttelelem, mellyben kedvem lelem.
 Meg-tsábúltam-é hát, hogy olyat szeretek,
 A' mellyel gyötrődés nélkül nem élhetek.
 Nem gondólnám, hogy így hibázna olly elme,
 A' mellyet lelkesít edgy hív szív' szerelme:
 De ha hibázok-is, légyen úgy nem bánom:
 Lelkem hív lelkéért soha-is nem szánom.
 Sőt, hogy szerelmemnek tüze ne aludjon,
 Hanem mindég újjabb újjabb lángot adjon
 Ollykor ollykor kedves szerelmemnek szívet,
 Szívemhez szorítom, 's nyíllal lövöm ívét.
 Oh! melly örvendetes léfzen az az óra,
 A' mellyen szerelmem jút olly kívánt jóra,
 Hogy kezem szerelmem' kezéhez kaptsolom,
 O engemet tsókol, 's én ötet tsókolom.
 Az én szívem dobog szíve' irányában,
 Szájamba lélegzel, 's én az ő szájába.
 Lépes mézet nyalok kedves ajakáról,
 Rósát szedek rósa színű ortzájáról:
 Edgyütt jádzom vele, edgyütt járok 's hállok,
 O bennem nyugalmat, 's én benne talállok,
 Edgy szó annyi mint száz: az én szerelmem ég,
 Egjen-is valamig nem lefzsz éltemben vég.

Az Erdélyi Püspöki Könyv-nyomtató fajtók
 alól ki-fzabadúla nem régiben edgy 180 árksból
 álló

álló Munka, az el-kezdett munkának t. i. első darabja; melly ki-adatott ama nagy nevű és nagyságos Magyar Törsökű Gróf és Erdélyi Püspök BATHYANY IGNÁTZ Úr ö Excellentiája által ezen Homlok-írás alatt: *Leges Ecclesiasticae Hungariae, et Provinciarum adnexarum, in folio*; igen szép papirofsan, és különös vigyázattal. Ezen Könyv, valamit tsak P. Péterfi Károly a' maga Magyar Országgi Conciliumiban el-mulatott, gazdagon elő számlálja. A' Papi Törvényeknek edgy Pragmátika Históriaja, melly kiváltképpen szól a' Magyar Országgi Királyi Szinodusokról, vagy Ország-gyűléseiről, és valamik ezekben estenek, azokat meg-világosítva bőven elő-adja; és világosításnak okaért, mind azokat az eszközöket, mellyek ide tartoztak, az Olvasók' szeme eleibe terjeszti, mellyek még eddig igen ritkák valának nyomtatásban. Lésznek benne 33 Rajzolt Ábrázatok, mellyek a' Diplomátikának nem kevés gyertyát gyújtanak. Ezen könyvet találhatni Szebenben N. Pürekher Ignátz Úrnál a' *Hundsrücken* nevű Útszában 1131. szám alatt. *Károly-Fejér-Várt*, Kolosvárt a' Püspöki Typográfiában, és ha valakik meszszebről kívánnják megszerezni, a' Tárfaság' szorgalmatozsága ezt meg-küldeni. — Az árra 5 N. forint.

T u d ó s í t á s .

Azoknak kedveért, a' kik a' Magyar Tárházat, mellyről múlt Böjtmás havának 24-dik napján az é. Publikumnak hír adattatott, jobban esmérni, és az abban elől-fordulandó dolgokat bővebben tudni kívánnják, jelenti annak Írója, hogy azon fellyebb nevezett munka négy főbb Tudományokra fogosztattatni, ú. m. a' Históriara, Filosofára, Természeti Tudományra, és Tudománybéli Tudósítárokra. — *Előszó* A' Histórianak három czikkelyei lésznek, ú. m. I. *Geográfia*, mellyben

ben minden nevezetesebb Városoknak' eredeti, ritkasági; népessége, lakosainak természeti, és erköltsi tulajdonsági, életménéit és ruházatyának módja; ennek-félelte minden ujjban találatott szigetek hasonlóképpen le-fognak írattni. II. *A' História*, mellyben elő fognak adattatni, a' közeiebb múlt időknek nevezetesebb történetei, p. o. a' mostan folyó Száz-nak pragmatika históriája, a' F. Auszriai Háznak eredete, ne-vekedése, viszontagságai, uralkodása, a' Sveciai, Dániai, Lengyel Országi, és Amerikai revoluzióknak, vagy nagy változásoknak históriája 's a' t. III. *A' Politika és Statistika*, melly elöl adja minden Országok igazgatásának formáját, fundamen-tális törvényeit, felsőbb polgári- és törvény-sze-ét, jövedelmait, hadi erejét, más Nemzettel való Szövetségeit, 's kereskedéseit, 's a' t. — *Másodszor*. A' Filozofia két czikke-lyeket fog magában foglalni, ú. m. I. *Az Erköltsi Tudományt*, mellyben némelly ritka virtusokkal tündöklő embereknek példájok által fognak az Ifjak a' Virtusoknak követésére serkentetni. II. *A' Nevelésnek Tudományát*, mellyben miképpen kellefsék a' gyermekeket életeknek első szempillantáoktól fogva, 20 esztendő korokig, mind testekre, mind erköltsökre nézve nevelni, rövideden le fog írattni. — *Harmad-szor*. A' Természeti Tudomány (Phylikának) négy Szak-fajzi léfznek, ú. m. I. *A' Természeti História*, mellyben elő fog-adattatni a' földnek teremése, annak változásai, a' hegyeknek, völgyeknek, folyó-vizeknek eredete, a' tűz-otádó hegyeknek, és némelly ritka állatoknak históriája, 's a' t. II. *A' Természeti Tudomány*, mellyben meg-fognak magya-ráztatni fok a' természetben elő forduló dolgok, p. o. a' Villámásoknak, mennydörgéseknek, mennyko-hullásoknak, 's más levegő-égbéli nagy változásoknak; a' fák, fűvek, nö-vek nevedésének okai 's a' t. III. *A' házi és mezei Gaz-dálkodás* (Oeconomia), a' mellyben bőven le fog írattni a' szántó és termő-földeknek, szőlő hegyeknek, kerteknek mi-velése, a' föld termésének lokfelé házisonra való fordíthatása, a' barinoknak tartása, ártalmas bogaraknak, és férgeknek elvezetése 's a' t. IV. *Az Orvosi Tudomány*, mellyben elsöbén-is mikép-pen kellefsék fok ragadó, és mostan uralkodó nyavalyákat el-kerülni, vagy azokat könnyű szerrel orvosolni, elő fog-adattatni. Továbbá és nevezetesebben le fognak írattni a' barmoknak külömb-külobm-féle nyavalyái, azoknak esmér-tető jelei, orvoslása, a' márha dögnök el-távoztatása. 's a' t. — *Negyedszer*. A' Tudománybéli Tudósítákokban (Litteráriában) elő fognak fordulni a' Tudományoknak minden Európai Or-szágokban való mostani állapottya, minden Tudós Társasá-goknak, Fő-Oskoláknak (Univerzitásoknak) nevezetesebb Bi-bliotékáknak históriája. 's a' t. Ugyan ezen résziben fognak minden ezután ki-jöendő hasznos könyvek, summásan, és illendőképpen meg-ítéltetve elő adattatni.